

A' RÓMAI CSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indült *BETSZÖL* Kedden 6. Septemberben 1791;

Bétsi Tudósítások:

A' F. Császár *Theodora* Várbát: kérésével, a 28. dikhán etzaka Prágába izentésesen viláza érkezett *Pilsnitzből*. Nem sokkal az előtt a' Szászóniai *Antal* Herceg is kedves fő Herceg *Asztoriyá*-val Prágába érkezett. — F. Urunk 30. dikhán Prágához nem meláze *Lichenbe* ment, a' hová az nap váratik vala F. Királynénk a' maga kedves *Luca*-val edgyütt; 31. dikhán pedig meg esék a' pompás Királyi bé menettel Prágába. Erről es a' Koronázás pompájáról ez után. — — Fels. Urunk egy Aug. 25. dikhán költ F. Rendelése szerint a' Nádmez liztet — az az a' meg öriött Nádmez a' közönséges véle élésre bé hozni meg engedte: es a' süvges Nádmez is, a' *Triestit* es *Fiumeit*, 1. Novembertől fogva igen kevés harmasztodra határozta. — — A' F. Ts. Királyi Interdiktzius mellett lévő *Talmát*

Thimoni Ur a' 4-dik Augusztusban alá-irt Török bé-
késégnek Leveleivel ide Bétsbe Aug. 20-dikén meg-
érkezett vala; mellynek tzercinoniás és pompás ál-
tal tserélése már Aug. 23-dikán meg-esett — tehát
tsalhatatlan a' Békeség. — Már a' *Jordis* Serge
ki-indult *Belgrádból* Buda-felé, és itt kap további
parantsolatot. — Ugy haljuk, hogy a' Gr. *Eszter-
házy* Imre Húszár Serge, mely molt a' *Prágai* szol-
gálatot teszi, Ketskemét tállyékára fogna jöni Tseh
Országból.

Ugy beszélik Bétsben, hogy a' *Pilnitsi* tanáts-
kozásban a' Tseh Királyok dolgáról is szó lett völ-
na, és a' mi Kedv. Koróna Hertzegünk *Ferentz* ezen
Királyságra meg-határozott legyen. — Az a'
híre, hogy a' nem régiben meg-halálozott nagy Ha-
zafi Gr. *Károly* Ur ö Exja a' maga Udvari Papjára
nézve olly rendelést tett volna, hogy a' mint ma-
gának fog tettzeni, akár egy Klastromban 200 ft.
fizetéssel éljen holtig, akár azon Uradalmában,
mellyben jobban tettzeni fog lakni, holtig minden
szükséges dolgok ki-szolgáltatásának számára. —

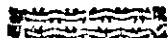
— — *Béts* Városának Ökrökkel való tartását,
mellyet eddig a' F. Ts. Királyi *Erarium* szolgálat
vala-ki, Gr. *Frisz* és *Kompániaja* fogja 6 ezteendő
alatt folytatni; azért a' *Hagabéli* Ökörrel kereske-
dők itt jeleuthetik ennekutánna magokat. — F.

Urunk a' Belgiumban fekvő *Latour* Draganyos Ser-
gét *Svaliszé* Regementé tette, és azt erősítik, hogy
a' Tseh Koronázás után a' *Koburg* Draganyos Serge
mégyen Belgiumba, és ott marad. — Sept. 3-di-
kán meg-halálozott Buda Vára Komendánsa Gene-
rálmajor Gr. *Berlendis* Ur. — Pest mellett egy
Nemes jószág vagyon örökösön el-adó félben, mely-
nek ezteendei jövedelme 4500 Rforintra mégyen; a'
ki ezt meg-akarja kész pénzel venni, a' Budai Uj-
ságírónál jelentse magát.

Lengyel Országban *Rava* nevű Városotkájában
12 mértföldnyire *Varsontól* a' minapában történt,
hogy egy *Vilke* nevezetű Patikáriusnak özvegye
Varsorból apró gyermekei száma, kik közül a'
nagyobbik egy 8 ezteendő léányka sőt, valam
bát i

bubát vitt magával haza. A' gyermekek ártatlan játékok közben a' nyakába függesztették a' bubá-joknak a' *Mária* rézre metzett képét; mellyet egy all-tiszt meg-szemlélvén, bé-vádólyya a' Patikárius-nét, kit a' Tanács fejenek el-vezetésére ítél. A' *Varsovi Diszidensek Consistoriumának* fülében megyen a' dolog, kik könyörgő Levelekkel a' Királyhoz és a' Kormány-székhez folyamodván, az Alszyonynak életét meg-tartották. A' *Ravai* Tanács kéntelenítetvén az Alszyont feje vétele aloll fel szabadiítani, következendő-képpen változtatta ítélet tételét — *1-ben* Hogy a' gyermekek veszföztesenek-meg; ez véghez is ment, ugy hogy az egyik gyermek, miatta erősen meg betegedett. — *2-szor* Hogy a' buba Fiohérnak keze által közönséges helyen égettesék-meg; ez is véghez ment Aug. 9 dikhén. — — Már ezen történet nem lett volna a' répihb időkben ujjság: de a' mái meg-világosodott időben és egy ki-pallérozódott Nemzet közt, még igen is nem vélt ujjság. Ugyan mit véthettek ezen jobb és bal kezeik között külömbséget tenni nem tudó gyermekek együgyü játékokkal *Máriának*! — Az ilyen Tanácsért immátkozott a' *Kijilus*, midön e' képpen szollott vólt: *Uram bocsásd-meg néhik, mert nem tudják mit tselekeznek!*

Néhai N. Mélt. Gróf *Károly Antal* ö *Kegy. ge'* Testamentomából, ide iktatjuk a' *Gr. Károlyi Josef* ö *Ngát* tárgyazó atyai hagyásokat, mind magyar, mind deák nyelven. (A' Testamentom, deákul vagy on fel-téve). Magyarul így vagyon: — „A' Fiamat, Gróf *Károlyi Josefet*, ö *Sz. Tsász. és Királyi* Apolloli Kelségének Kamarálsát, mindenekben valóságos Örökösümmé, és törvényes Successorom-má telzem; 's atyai módon, — kérem, és intem, hogy illeu eránt tiszteletet, az *Auszriai* Ház eránt hívséget, a' Haza eránt szeretetet, életben maradt *Anyja* eránt engedelmisséget, mindanek oránt végtére betsületet mutafson; azon *Keresztényi* virtusokat, mellyeket sarkallatosoknak neveznek, 's fő-kép' az igazságot, melly minden virtusokat magában foglal, követni igyekezzen; a' *Római Katholi-*

ka Anyaszentegyházat, mint Anyát tisztelni meg az
szünnyön, 's ne szenvedje azt még csak tréfából is
sértegetni. Ezen kívül, soha se kívánjon a' költsön
adással nyerekedni; mert költsön adni, keresztényi
munka, de abból igaz fundamentom nélkül
valamit venni bé, usorások' dolga. A' szegények
és szükölködők eránt való adakozóságot végtére,
mellyet emlékezetben hagyott a' Szent Irás *Tobias*
feől, igen nagyon szivére kötöm. Ha ezen virtusok
kat gyakorolja: úgy még a' maradékán is Isten'
áldása fog lenni; melyet hogy adjon ő nékie a'
jó és nagy Isten a' maga végetlen jósága szerint,
kérem is buzgóan; 's egyszersmind önnön Atyai ál-
dásomat is adom nékie utóljára, az Atyának, és
a' Fiúknak, és a' Szent Léleknek nevében, Amen. "
Déakul így következik. — *Filium meum Josephum*
Comitem Károlyi, S. C. et R. Ap. Matris
Cambrarum, in omnibus meum verum Hæredem, et
legitimum Successorem constituo; paterneque

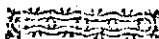
Mortis, et moneo, ut Religionem erga Deum,
fidelitatem erga Domum Austriacam, pietatem in
Patris, submissionem erga superstitem Matrem su-
am, reverentiam denique erga omnes exhibere; chris-
tianas illas virtutes, quas Cardinales vocant, ac præ-
primis justitiam, omnes virtutes in se complectentem se-
ctari studeat; Romano Catholicam Ecclesiam tanquam
Matrem venerari non desistat, eidemque ne joco qua-
dam insultari sustineat. Meminerit præterea ex mu-
tuo nihil unquam sperare, dare etenim mutuum, op-
us christianum est, inde vero quidpiam accipere
sine justo titulo, usurariorum. Illam denique in pau-
peres, et egenos munificentiam, quam de Tobias sa-
crae Literae memoriae prodiderunt, a me sibi di-
ctam, et impensius commendatam putet. His virtut-
um exercitiis, benedictionem divinam etiam in po-
steris habiturus; quam ut Deus optimus maximus
pro infinita bonitate sua ipsi largiri velit, id et præ-
cor ardentissime, et paternam ei benedictionem me-
am in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti
hisce supremum impertior, Amen. "

Külső Országot illető dolgok.

Azoknak számára, kik a' Frantzia Királyt és Királyi Familiát futásában meg-gátolták, következő jutalmakat rendelt a' Nemzeti-gyűlés, u. m. a' Királyra réá esmert *Drouet* nevezetű Postamesternek, kit az Ujjság írók többnyire nem igazán — gyilkoson meg ölettetettnek lenni ki-hirleltének, 30-ezer Livrákat, *Varenes* Városának pedig 2 ágyu-és egy Zászlót, mellyen illyen fellyül való szovak olvastatnak: *A' háldados Haza, Varenes Városának*. Mindenik Nemzeti Gárda továbbá ezen Városban egy Flintát és Szabját kapott jutalomúl.

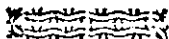
Nagyon röviden jöttek a' jövődöt előre tudni kívánó Politikusok a' Frantzia Revolutzioval. Még csak álmodni sem tudnak fölötte, mi lehessen ezen nagy változásnak vége. Némellyek tellyességgel nem akarják hinni, hogy a' több Koronás fejek okot tanulhassanak arra, hogy magokat ezen dologba belé elegyíthessék, és a' Frantzia nép' tzellyának ellene állhassanak, sőt némellyek azt is kérdésbe hozzák, hogy vallyon akarnának e' ennek ellene állani? Mások ismét — kivált midön látták, hogy *Pilnitzben*, a' Tsászárnak, a' Pruszszus Királynak, és a' Saxoniai Válofztó Fejedelemnek öszve-jövetelében az *Artesiai* Gróf is meg-jelent légyen — semmit is kételkedni azon nem akarnak, hogy ezen Fejedelmek és az ezekkel szövetségeseek, éppen olyan módon, valamint *Lüttikhet* és *Austriai Belgiumot* leültették, Frantzia Országot is leültetni ne akarnák. Mi leg-böltsebben tselekezzünk, ha ezen dologról való ítélet-tételünket még vagy 14 napokig ki nem mondjuk. A' közönséges Ujjság Levelekben egy jelentő Levél kering, melly *Pádvából* küldettetvén *Lüttikhebe*, innen tsúszott-bé a' közönséges Levelekbe. — — Ezen jelentő-levélről azt tartják, hogy ezt, a' mi Tsászáruknak, az Orosz Tsászárnának, a' Pruszszus, Svéd, Spanyol, Anglus, Sardiniai és Neápolisi Királyoknak 's Pápnak Minis-treinek, az ő Uraiknak neveken tették volna Fran-tzia

tzia Ország iránt közönségsé. A' Levélnek rövid summája ennyiben határozódik: — „ A' neveket alább fel jegyzett Ministerek a' magok Uraiknak nevekhen jelentik: hogy minek-utánna a' Frantziának Királya, Párisból való titkos el-menetele által nyilván-valóvá tette azt, hogy a' Nemzeti-gyűlés Dekretomainak helybe-hagyására szabad-akarattyan és lelki esméréten való erőszak tétel által vétettetett; minekutánna a' Királynak, Királynénak 's a' t. forma szerint való áreszállítások, az Ország' igen hatalmasá vált része iránt méltó félelmet gerjesztettenek: azóllától fogvást nem titkolhatták a' nevezett Fejedelmek is el végzett szándékaikat, mellyeket ő nékik a' magok Koronáiknak ditsősége, vérség-béli egybe-köttettetéssek, a' közönséges rend, és Európának tsendességben való fenn-tarthatása finor mértékül szabnak elejkebe; ezek szerint közönségesen kihirdettetik — 1-szor) Hogy ők a' leg-keresztényebb Királynak (a' Frantziák Királyának) ügyét, úgy nézik mint a' tulajdon magokét; hogy ők ezen Fejedelemnek és Familiájának haladatlanul szabadságba való helybeztetését kívánnyák; hogy ennek szabados menetel engedetsék oda, a' hová magának tetteni fog, 's végre; hogy ezen Kir. Személyeknek az a' meg-bánthatatlanság, tisztelet és ditsőség tulajdonittalsék, mellyel minden népeket a' magok Fejedelmekkel, a' Természeti és Nemzeti Törvények öszve kaptoltanak. — 2-szor) Hogy ők magokat a' Király', Királyné, és a' Királyi Familia' mindenik tagjának bátorsága, személye és ditsősége ellen eső minden némü mérészségeknek, a' leg-szembe tünőbb módon való meg-boszfuzulására ölzve tsatolni fogják, végre — 3-szor) Hogy Frantzia Országának semmi Constitutio-béli Törvényeit, a' mellyeket a' Király, tellyes szabadságban lévén, meg nem erősített, meg-ismérni nem fogják. Továbbá, hogy minden erejeket meg-egyező akarattal arra fordítani, hogy ezen közönséges hatalommal való botránkoztató viszfza élést, mint egy támodás tümerét, és igen veszedelmes példát le-nyomózhassák,

sák; el-nem mulattyák. „ — Ezen jelentő-levél' valóságos szerzője és tüzélya felölli csak a' jövendő tehet bennünket bizonyosokká. Most sokak a' gondolatok iránta. Azt, hogy költemény volna, talám csak nem gyanithattuk. — Frantzia Országban ennek-utánna csak a' Korona örökösse fog *Printz-nék* nevezetni. — A' Király addig-is, míg a' Constitutio a' meg-erősítés végett elejébe terjesztettnék előre ki-kötöttnek lenni mondattatik; hogy a' Püspököknek, Biráknak ki-nevezése, és a' bünösöknek meg-kegyelmezhető jus nálla hagyatassék; hogy a' maga fíját tulajdon tettése szerint nevelhesse; hogy a' régi Polgármesteri (*Pairi*) méltóság és a' Ritterek Rendjei ismét fel-vételtsenek; és hogy végre a' Polgári hit el-töröltsék. — *Következik a' Constitutio III-dik Titulusának folytatása. — Harmadik Rész. A' Törvény-hozó Hatalomnak gyakorlásáról.*

A.) *Ofztály.* A' Törvény-hozó Nemzeti-gyűlésnek tellyes hatalma és foglalatossága; —
a.) A' Constitutio e' kövörkezendő tellyes hatalmat és foglalatosságokat bizza ki-rekesztőlög a' Törvény-hozó Testre. — 1.) A' Törvényeknek tanátslását és meg-határozását; melly szerint a' Király csak egyedül a' Törvény-hozó Testet hívhattya ez vagy más dolognak meg-fontolására. — 2.) Valamelly közönséges költségnek meg-engedését. 3.) A' közönséges adónak, ennek tulajdonságának, mennyiségének és fel-szedése módjának meg-határozását. 4.) Ennek a' Departmánokra való ki ofztását; az arra való vigyázatot és számolást, hogy az adó minémü végekre fordítódott. 5.) Közönséges hivataloknak fel-allítását és el-törölését. 6.) A' Penzek mennyiségének, verettetésének és nevének meghatározását. 7.) Az idegen Sergeknek a' Frantzia földekre és ki-kötő helyekbe való bé-botsáttatását vagy ki-rekesztését. 8.) A' szározon és vizen való Frantzia Sergek számának, fizetésének, Tíztyeinek 's több ehez tartozó dolgoknak, a' Király által tétetett jelentéshez képpelt való meg-határozását,

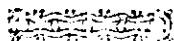

sát. 9.) A' Nemzeti jószágok gondviselésének vagy el-adásának ki-rendelését. 10.) A' Ministerek és a Executiva Hatalom' főbb szolgálai számolásának sür-gesét. 11.) Azoknak, kik a' Status és köz-békesség ellen való pártoskodásaik által, magokat büntölni tették a' Nemzeti-gyűlés Törvény-széke elejébe va-ló idézését. 12.) A' Hazának tett szolgálatért a-dattató személyes meg-ismértető jelek' ki-osztogat-tatása' Reguláinak meg-határozását. A' Nemzeti Törvény-hozó gyűlésnek adja végezetre a' Constitutio 13.) azt a' just, hogy a' nagy embereknek érdemlett tiszteleteket, örök emlékezetül, halálok után meg-adattassa. — — b) Háboru tsak a' Törvény-hozó Testnek, a' Király forma ízerint való és szükségese előre tett jelentéséhez képpelt hozatott és tölle is meg-erősített Dekretoma által határozathatlik-meg. Ha ellenséges dolgok kezdődni tapálnának, ha valamelly frigyest fegyverrel kellene segíteni, vagy valamelly just oltalmazni: ekkor a' Királynak kötelessége lézen a' dolgot haladék nélkül a' Tör-vény hozó Test eléjébe terjeszteni minden indító o-kokkal egyetemben. Ha ez hadat nem rendelne, köteles lézen a' Király azon munkálódni és min-den rendeléseket ugy tenni, hogy az ellenséges dol-goknak vége szakadjon. Vagy ha ki tanálva jöni, hogy tsak valamelly Minister volna a' békéségnek büntetésre méltó meg-zavarója: ekkor az illyen Mi-nisternek criminaliter Törvény elejébe kell idézteni. A' Háborunak egész folyása alatt tartozik a' Király a' Törvény hozó Testnek kívánságára a' békéséget munkálódni, melly minek utánna meg-szereztetik, a' Törvény hozó Test fogja azt az időt meg-hatá-rozni, melly alatt a' Sergeknek békéséges lábra kell ismét vizsgálja állittatniok. — c.) A' Békéség, Szö-vevtség és Kereskedés béli szerződéseket helybe hagy-ni tsak egyedül a' Törvény hozó Testnek áll hatal-mában, és az ő helybe hagyása nélkül semmi ne-mű Trakta meg nem állhat. — d.) A' Törvény-ho-zó Testnek magának vagyon jusza üléseinek helyét meg-határozni, és egy helyből másová által tenni ;
ülé-

üléseit addig nyujtani, a' meddig tettik. Ha a' Gyűlés valamely Uralkodónak változásakor együtt nem volna, az Uralkodó kéntelenítettik azonnal egybe hivatni. Ott, az hol üléseit tartja, magának vagyon politziai jussa: így szintén fenytéket is maga tart a' maga tagjai iránt; de a' ki-motskoltatáson, 8 napi áristomon, és 3 napi tömlöztözésen kívül, semmi némü keményebb büntetéssel őket meg nem büntetheti. Azon Városban lévő fegyveres népet, melyben üléseit tartja, bátorságának és illendő tiszteletének oltalmára minden időben használhattya: annyi népet szállit pedig bé ezen Városba, a' menyoit tettik — e.) Az Executiva Hatalom a' Törvényhozó Testhez 30 ezer ölnyi közelségnyire, Linács vagy Rendes Sergeket nem hozhat, vagy tsak napi nyugodalomra is; a' Gyűlésnek kívánsága és engedelmé nélkül meg nem szállithat.

B.) *Ofztály.* Az üléseknek és tanátskozásoknak tartásáról. — a.) Ezek nyilvánágozon tartatnak, és az üléseknek Protokolumi nyomtatásban kiadatnak. Tsak ugyan — b.) tanátskozhatik a' Gyűlés minden alkalmatósággal egy külön vált Seregben is, és vagyon jussa, hogy e' végre 50 — egyet értő tagokat ki-kérjen. Az alatt, míg ezen külön vált közönséges Sereg tanátskozik, a' halgatodzők kívül maradnak, a' *Prézes* helye is üress, és a' rendnek fenn-maradására a' *Vice Prézes* vifel gondot. De Dekretomot tsak nyilvánágozon tartott ülésekben lehet hozni. — c.) Semmi némü törvényes munka meg nem vizsgálthatik és Dekretom által meg erősiutethetik; hanem tsak a' következendő módoknak megtartása által. (Ugy mint) — d.) A' Dekretomnak előre tett rajzolattya háromszor olvastatik fel, de úgy hogy egyik olvasástól a' másikig leg alább 8 napoknak el-kell telni. — e.) A' dolognak meg vizsgálattása; az olvasás után, nyilvánágozon megyen véghez, úgy mind azon által, hogy már a' második olvasás után meg határozhattya a' Gyűlés, hogy ki nyomtattathatik, vagy pedig, hogy ollyan a' dolog, mellyről tanátskozni

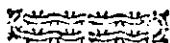

nem lehet. Az utolsó történetben elő sem hozattatik többször azon ülésben. — *f.)* A' harmadik olvasás után jelenti ki magát a' Törvény-hozó Test az iránt, hogy vagyon e' már olyan állapotban, hogy végső Dekretomot hozhasson, vagy pedig még más időre 's további meg-vizsgálásra halasztja. — *g.)* A' tanátskozás nem folytathatik, ha a' Gyűlésben 200 tagok jelen nintsenek: a' Dekretom pedig tökéletesen a' voxoknak többsége szerint hozattatik. — *i.)* Egy fel-vett dolog, ha a' harmadik olvasás után vizsgálva vétetett, ezen ülésben többször fel nem vétethetik. — *k.)* A' Dekretom elején fel kell jegyeztetve lenni 1.) azon ülések napjainak, melyekben a' háromszori fel-olvasások történetnek 2.) azon végzésnek, melly szerint meg-határoztatott, hogy ezen dolog a' harmadik olvasás után végső Dekretomba vétetődik. — *l.)* A' Király nem erősítheti meg a' Dekretomot, ha az itt le-irt formának meg-tartatását annak elején nem látja, vagy ha a' Király meg-tanálná erősíteni-is, a' Miniszterek ne pészétellyék-meg, és ne tegyék közönségesé, külömben 6 esztendőknél el-folyások alatt izá-molásra vonattathatnak érette. Ki vétetvén innen — *m.)* az előre való tanátskozások által igen hioröknek tanáltatott dolgok, de a' mellyek még azon üléseknek folyásán vizsgálva vonattathatnak.

C.) Osztály. A' Királyi végső meg-határozásról (Sanctioról.) — *a.)* A' Törvény-hozó Testnek Dekretomai a' Király elejébe terjesztetnek, ki-is azokban való egyet értését meg-tagadhattya. De — *b.)* ezen ő meg-tagadása csak továbbra való halasztás; és ha két Törvény-hozó Gyűlések követhetnek azon Gyűlés után, a' melly ezen Dekretomot hozta volt, egymás után olyanok, mellyek az előbbeni Törvény-hozó Gyűlésnek Dekretomát ugyan azon ki-fejezésekben ujjanton a' Király elébe terjesztették, már ekkor olyanok fog ezen Dekretom tartatni, mint ha a' Király által erősítettett volna meg. — *c.)* A' Királynak helyben hagyása mindenkor ezen szovakkal fog ki-fejeztetni: *A' Király benne meg-egyezik,*

és végre fogja hajtatni. Ha pedig meg-nem erősíti a' Dekretomot, ezt így fejezi-ki: *A' Király meg-jog-ja vizsgálni.* — *d.)* A' Király kéntelenítettik az elejébe terjesztett Dekretomnak vagy meg-erősítését, vagy pedig meg-tagadását 2 hónapok alatt ki adni. Ha ezt ezen idő alatt nem tselekedte, e' béli halgatása meg-tagadásnak fog tartatni. — *e.)* Ha a' Király valamely Dekretomban meg egyezett, ezt, ugyan azon egy *Törvény-hozó Gyűlés* nem terjesztheti többszor elejébe. — *f.)* A' *Törvényhozó Test*, az adónak fel-állításáról vagy további folytatásáról hozatott Dekretomba egyebet, melly ide nem tartozik nem elegyithet, és a' meg-erősítésre ugyan azon időben csak egymástól el-válthatatlan Dekretomokat adhat-bé. — *g.)* Csak a' Király által meg-erősítettett, vagy olyan Dekretomok, mellyek egy más után 3 rend-béli *Törvény-hozó Gyűlések* által tétetnek a' Királynak elejébe, birhatnak törvényi erővel, és ezek-nek nevek: *Törvény.* De — *h.)* a' *Törvény-hozó Testnek* azok az Aktáji, mellyek ennek, mint tanátskozó Gyűlésnek belső Konstitutioját illetik, továbbá, a' tagok tellyes hatalmú Leveleiknek meg- vizsgálása, 's több sok e' félék, a' meg-erősítés végett nem tétetnek a' Király elejébe.

D.) Osztály. *A' Törvény-hozó Testnek függése a' Király iránt.* — *a.)* Mihellyest a' *Törvény-hozó Testnek* Konstitutio szerint való formája meg-va-gyon, ezt a' Királynak egy Deputatio által tudtára adja. A' Király el-kezdheti az osztendei üléseket, és azon dolgokat, mellyeket szükségeseknek itél a' meg- vizsgáltatásra ki- rendelheti: de mind azon által ez nem olyan szükséges formalitás, hogy ki- is ne maradhasson. — *b.)* Midőn a' *Törvény-hozó Gyűlés* csak 14 napokig az-ülésektől meg-akar szünni, ezt egy Deputatio által a' Királynak tartozik be-je-lenteni 8 napokkal előre. — *c.)* Midőn üléseit be-akarja rekeszteni, a' Király az-üléseknek be- re-kesztése végett meg-jelenhetik. — — — *d.)* Ha a' Király az-üléseknek folytatását a' Status jóvára nézve szükségesnek itélendi, vagy az-üléseknek fél-
ben

be szakasztását helyesnek nem tanálandja, Követtséget küldhet e' végett a' Gyűlésbe, melly iránt ez tanátskozni kéntelen lészzen. — A' Király, a' Törvény hozó Testet, valahányszor csak a' Státusnak hálna kívánnya, a' közben lévő időkben-is öfzhivhattya. — *f.)* Valahányszor a' Király a' Törvény hozó Test' ülésceinek helyén megjelenik, mindenkor egy Deputatio által fogadtatik, 's vizsgális kísértetik. Ötet a' Palotának belső részéig kíséreni, senkinek a' Ministerekén kívül nem szabad. — *g.)* Semmi némü esetben nem lehet a' Gyűlés Prézelsé, része ezen Deputatiónak. — *h.)* A' Törvény-hozó Test, a' Királynak jelen létében, meg-szűnik tanátskozó test lenni. — *i.)* A' Király' és a' Gyűlés által Dekretomba vétetendő dolgokat, mindenkor egy Ministernek kell nevének alá írása által meg-jegyezni. — *k.)* A' Ministereknek szabad bé-menetelek vagyon a' Törvény hozó Gyűlésbe. Ki jegyeztetett helyek lészzen benne: és midön kívánni fogják, minden dolog iránt meg fognak halgattatni, és jóvaslás végett meg fognak kérdetni. „

Ezen utolsó tikkely sokaknak tellyességgel nem tettvén, kemény vetélkedésekre szolgálhatott alkalmazóságot. Vóltanak olyanak, kik úgy festették-le a' Ministereket, mint minden rendnek és szabadságnak természet szerint való ellenségeit, és mint olyan embereket, kik a' hol meg-jelennek, magokkal mindenüve veszedelmet viznek. Végre a' következendő változással tétetett-bé *Lámeth Károly* nevü Deputátusnak jóvaslása szerint, ezen utolsó tikkely: — „ A' Ministereknek a' N. Gyűlésbe bé-menetelek és ebben ki-szabott helyek vagyon *Departmánnyaiknak* minden ügyeik iránt meg halgattatnak, hasonló módon meg halgattatnak a' Törvény hozásokban-is, midön meg-engedtetik, hogy szolgáltsanak,

Elegyes Tudósítások. — „Az egész Világon a' Gazdaság a' leg szebb, egészségesebb és gyönyörűségesebb foglalatosság — és a' leg-hasznosabb, ha ez egy kiss környülállások szerint való betűletes kereskedéssel vagyon öszve kötve. A' mi, ezen részben szerentsétlen Hazánkban a' mi főbb Uraink és Nemeseink közzül még eddig igen kevéssen érzették tökéletesen ezen gyönyörűségét a' Gazdaságnak; mert majd mindent ingyen termett a' föld; leg-kevésebben használták pedig a' Kereskedést, mert nem vót, 's máig fiats más Országokkal való közösülésünk. Kész pénzel veszfűk a' Szomszédoktól a' fátyolt, pántlikát, tafotát, tinnukat, muselint 's t. — a' pénzünket a' szomszédokba küldjük; búzáinkat 's t. meg eszfűk, 's borunkat meg-iszfűk. Hogy iszfűk és eszfűk Jó Kurir Barátom, azt jól tselekeszfűk, mert van mit; de hogy leg alább magunk számára minden kézi-műhelyeknek fel állittásokról még tsak nem is gondolkozunk, ezt látom okának, hogy a' mi nagyobb és penzesebb Uraink, kiknek az effélékben módjok vólna, tsak Tisztsegre és tisztsegre vágyódnak; nem a' Gazdaságra, vagy Kereskedésre. Angliában 's másutt, Kereskedők a' nagy Gavallérok, és a' nagy Kereskedők mind Gavallérok, milliommokkal birnak; de nálunk egy valamennyire tanult Nemes ifju is már szégyenlené ezt a' nevet viselni: *Kereskedő*, és talám sok külömben sovány erszényű Nemeseket ezen Névnek viselésére rá nem lehetne venni nagy sumttákkal. Hogy lenne hát egy Magyar Gavallér Fábrikánsá? Nem-is lézfűk addig közöségesen holdogok, míg a' *Kereskedői* és a' *Gazdai* nevezetek nem lézfűnek Hazánkban a' leg szebb nevezetek. — „Már a' Gazdaságban ugyan kezdett-nek némely Uraságok gyönyörűséget tanáloi; de még sem tökéletest. — Nem meszfűe hozzánk *Neugrád* Vgyének *Buják* nevű Helységében *Boditzky* Dániel Ur. a' többék között, már egy néhány eszfűenőktől fogva egész gyönyörűséggel szorgalmatoskodott azon, hogy a' külömb külömb féle 3 levelű lűveket szaporítsa, és hasz-

hasznos szorgalmatossága által ennek neveit annyira vitte, hogy már a' nevezett Urnál mindenféle 3 levelű fünek magvát lehet bővséggel találni. —

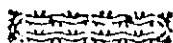
— — — Talált maga szorgalmatossága által a' feno nevezett Ur, egy ugy nevezett *Saltz Klee* nevű füre-is, mellynek magvát nálla találhatni. Ezen bajszatlan szájjal fennebb nevezebb, magyarul *Soos 3 levelű fünek* haszna igen nagy, és nem közönséges eledelek a' Barmoknak, hanem ez Soó helyett szokták ezeknek más eledelek között adni; és a' Soonál sokkal hasznosabbnak találta: minden történetekre nézve. — Ezen szorgalmatos Hazafinál találhatnak azért minden nemű 3 levelű fü magvat a' gazdagok pénzen — a' szegények pedig ingyen. — Ezen szorgalmatos gazdasági Ur az, a' ki egy bizonyos festéket-is talált vala már a' Hazában; mellynek jutalmául 200 arannyok ígértetnek vala a' meg-boldogult II-dik *Josef*től.

Pest 29. Aug. — „Nem régiben egy Budai Polgár a' Városnak világos és kemény parantsolatya ellen szerentsét akarván próbálni, számosan való borokat bé-szállított a' Városba, hogy azokat ki-mérje. Ezt a' Város Elöljárói meg-tudván, azonnal a' bort Coptrobálták, és a' Budai Határhoz *Buda Eörs* felé ki-vitették; holott-is a' hordéknak némelly részét bé-vágták, és el-fojatták, a' többeket pedig hordostól edgyütt az jövő menő embereknek ingyen el-vinni engedték. Eppen azon időben a' *Bitskei* Mészáros Budára egy Szekerén és egy Kotsin búzát vitt, kiis hogy látta a' jó szerentsét, kapott rajta, és szekerét 's kotsiját (a' búzát egy berekbe le-rakván) borral jól meg-rakta 's haza-vitete. Ugyan akkor a' *Biai* Prédikátor Ur is Budáról haza-felé *Bidra* menvén, meg-izollitá a' *Bitskei* Mészáros, és az ingyen borral meg-kinálta: ez először félvén a' következtéstől, nem akart borral meg-rakodni, de a' Mészárosnak sok unfolásai után, tsak ugyan fel-vett egy 10 akós hordót tele borral a' szekerére, és maga házáig mellette gyalogolt. Valami négy napokig tsak ugyan nálla maradt a' bor,

bor, hanem azután gondolkodván a' Mészáros, hogy, hogy vehetné meg azon 10 akó bort ingyen a' Prédikátor Uról, el-küldi hozzája a' Legénnyét, a' Kotsisával edgyütt, 's azt írja egy Levélben a' Prédikátornak: „ Tiszteletes Uram! Azon Budai ember, a' kinek borait el-hordtuk, vizfza nyervén a' maga borait, énnékem izent, hogy ha valakinél tudok valamellyet azon borok közzül, tehát azokat azonnal magamhoz vitelsem, és ő én töllem el fogja vitetni: Mellyre nézve kérem az Urat, hogy azon 10 akó bort ezen Cselédeimnek által adni ne terheltessen. „ A' szegény Prédikátor a' dolgot szégyenlén, azonnal a' bort által adja, a' Mészáros emberei pedig haza vitték, 's oda haza meg-illzogatják, már mostan a' Prédikátor Ur kereskedni akar rajta. Még illyetén forma bor vásárlást soha talám senki nem hallott!!!

A' Jászoknak és a' Kunoknak Palatinusi Fő Kapitányok Boros Sándor Ur a' bujálkodó Természetnek egy szokotlan ritka termésével ajándékozta meg a' napokban a' Pelli Univerzítást. A' fenn említett Urnak egy Jász-Berényen kívül lévő Kertjében történetből el-estenek vala 3 rozs szemek, mint egy 3 lépésnyire egymástól 3 izegeletü formára, és ezeket a' Kertész a' több veteményekkel edgyütt megkapálván, a' 3 izem rozs termett 286 fejeket — az edgyik töven 81, a' másikon 92, a' 3-dikon 113 fejek valának mind gazdagok; melly szerint — ha mindenik főben tsak 40 szem termett is, noha van példánk, hogy az idén 80|— 90-is termett egy főn, tehát ez a' 3 szem rozs 11-ezer 440 szemet adott, és így egy szemre 3813 szemek esnek. — Ezen ajándéka a' Természetnek a' Pelli Univerzitás ritkaságai között tartatnak.

Ki szabadúlt már a' Sajtó alól, Nagyváti Tudós Hazafinak azon betses munkája, mellynek tizimje ez: *A' szorgalmatos mezei Gazda. A' Magyar Országban gyokoroltatni szokott gazdaságnak rendjén kerestül. Nagyváti János által. Pesten nyomtattatott Trattner betűivel 1791. 3 rétt, Két Darabokból áll,*
's min.

's mindenik Darab teszen 608 oldalt. Az első Darab elő-adja a' gazdaságnak közönséges regulát, annak-utánna tanit: a' földmivelésről, a' rétekről, a' pulztákról, a' kertek' mivelésétől, a' gyümölcs-fákról. A' másdik Darab pedig a' szőlők' miveléséről, a' bor tsinálásról, az erdőkéről, a' barm-tartásról, a' szarvas marnákról, a' juh tartásról, a' sertésről, 's méh-tartásról. Két forint a' 2 Darabnak az árja.

Egy igen szomorú történet lépék bé tegnap elől Bétsbe, melyről még a' mi Tudositásunk ugyan meg nem érkezett, de addig is, minden körülálást nélkül jelenthetjük, hogy *Debretzen* Városában egy halhatatlan nagy égés történt, hol a' Ref. Templom' utzájában 160 egy néhány épületek mondotnak hammuvá letteknek. Várjuk el a' tudositást, és addig ezen nám határozatlan maradjon -- Szebenből megint bizonyos szükséges irások költöztetének által Kolosvárra a' Kormány szék által, melly ujja ébreszti bennünk a' Kormány szék ott maradásáról való kedves reménységet.

J e l e n t é s .

A' *Brassai* Magistrátusnak ide tett jelentése szerint, közönségesé tétetik mindeneknek, hogy a' közelebb múlt esztendőben Posta mesteri hivatalyából lelétegetett *Dótz* *Josef* Juniusnak 11-dik napján ezen folyó esztendőben meg halálozott légyen. Minden a' kinek a' még nevezett volt *Brassai* Posta mester *Dótz* *Josef* hátra hagyatott vagyonyaihoz valami Keresete, avagy vérség szerint való Juisa lenne, a' *Brassai* Magistrátushoz jelentés végett utasittatik. Költ a' nagy Erdély Ország Király Fő Igazgató Tanácsból, Kolosvárott *Julius*nak 9-dik napján 1791. — *Horváth* által m. pr. Kormány székbeli Titoknak.